

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kulturmiljöenheten
Karolina von Mentzer
Biträdande länsantikvarie
031-60 52 57

karolina.von.mentzer@o.lst.se

Riksantikvarieämbetet
Ink. 2007 -U4- 12
Dnr:

BESLUT
2007-04-10

Diarienummer
43437915-99
432-

Sida
1(2)

L1956

Beslut om ändring av skyddsbestämmelserna för byggnadsminnet Härlanda fängelse, Kålltorp 4:16-17, Göteborgs stad och kommun

Beslut

Länstyrelsen beslutar med stöd av 3 kap, 2, 14 och 15 § lagen (1988:950) om kulturminnen att skyddsbestämmelserna för byggnadsminnet Härlanda fängelse skall ändras till följande lydelse:

Skyddsföreskrifter för Härlanda fängelse, Kålltorp 4:16-17

1. De med nr 1-6, 8, 12 och 15-16 betecknade byggnaderna på bifogad karta samt omfattningsmur får inte rivas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaderna och omfattningsmuren skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Om det av särskilda skäl anses nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna skall ansökan om tillstånd enligt 14 § lagen (1988:950) om kulturminnen m. m. lämnas till Länsstyrelsen.

Ärendets handläggning

Ni har i skrivelse till Länsstyrelsen 1999-09-07 anhållit om ändring av skyddsföreskrifterna för Härlanda fängelse. När fängelset förklarades som statligt byggnadsminne 1993-06-24 gjordes ett fel i beslutet som medfört att byggnader som ej skulle omfattas av skyddsbestämmelserna ändå kom med.

Detta missförhållande avsåg Riksantikvarieämbetet att åtgärda redan 1998 i samband med ett förslag att utvidga skyddsbestämmelserna till fler byggnader, omfattningsmuren samt även ge vissa byggnader ett invändigt skydd. Emellertid blev beslut aldrig taget i ärendet eftersom Härlanda fängelse 1999-01-04 övergick i Kigabs ägo och byggnadsminnet nu gäller under Kulturminneslagen.

Länstyrelsen översände till Er 1999-10-19 ett förslag på ändring av skyddsföreskrifterna för yttrande. I detta förslag hade det tidigare misstaget rättats

2007-04-13 beslut K.M.v.
beslutet till K.F.H. = B.M.-reg. A.f.f. /K

Postadress:
403 40 GÖTEBORG

Besöksadress:
Ekelundsgatan 1

Telefon/Fax:
031-60 50 00 (växel)
031-60 52 09 (fax)

Webbadress:
www.o.lst.se

E-post:
kulturmijc@o.lst.se

till och ytterligare byggnader, nr 17-21, hade lagts till. Vidare hade omfattningsmuren tagits med i bestämmelserna. Inget invändigt skydd föreslogs.

I skrivelse 1999-11-15 accepterade Ni förslaget om vilka byggnader som skulle ingå i skyddsbestämmelserna, men framförde betänkligheter mot en formulering. Vad avser den av Er ifrågasatta formuleringen kan Länsstyrelsen bara konstatera att det är en standardformulering som används i byggnadsminnesbesluten och torde vara objektivt verifierbar i högre grad än den av Er föreslagna formuleringen.

Av olika anledningar har beslutet om ändring av skyddsföreskrifterna dröjt och sedan vår kommunikation har Ni avyttrat en del av byggnadsminnet, fastigheten Källtorp 4:16, vilken har ombildats till en bostadsrättsförening. Vi kan därför inte i nuläget utvidga byggnadsminnets skyddsbestämmelser med byggnaderna 17-21, men avser ta upp en diskussion med bostadsrättsföreningen om deras inställning till ärendet.

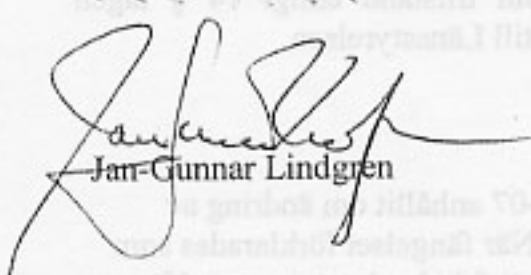
Detta beslut omfattar därför enbart de av Er ägda byggnaderna och är ett tillrättaläggande av ett tidigare felaktigt beslut vid tillkomsten av det statliga byggnadsminnet.

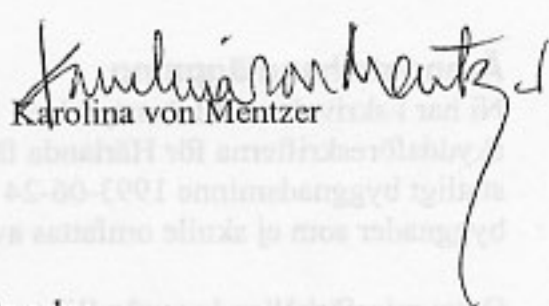
Motivering

Vid regeringens beslut om byggnadsminnesförklaring av Härlanda fängelse, 1993-06-24, medtogs av misstag flera byggnader som inte uppfyller kraven som byggnadsminnen. Genom detta beslut rättas detta misstag och dessa byggnader lyfts ut från skyddsbestämmelserna.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten, se bilagan formulär O1.

Jan-Gunnar Lindgren

Karolina von Mentzer

Bilagor:

Hur man överklagar

Karta över byggnadsminnet Härlanda fängelse

Kopia till:

Göteborgs Stadsmuseum

Byggnadsnämnden, Göteborgs kommun

Riksantikvarieämbetet

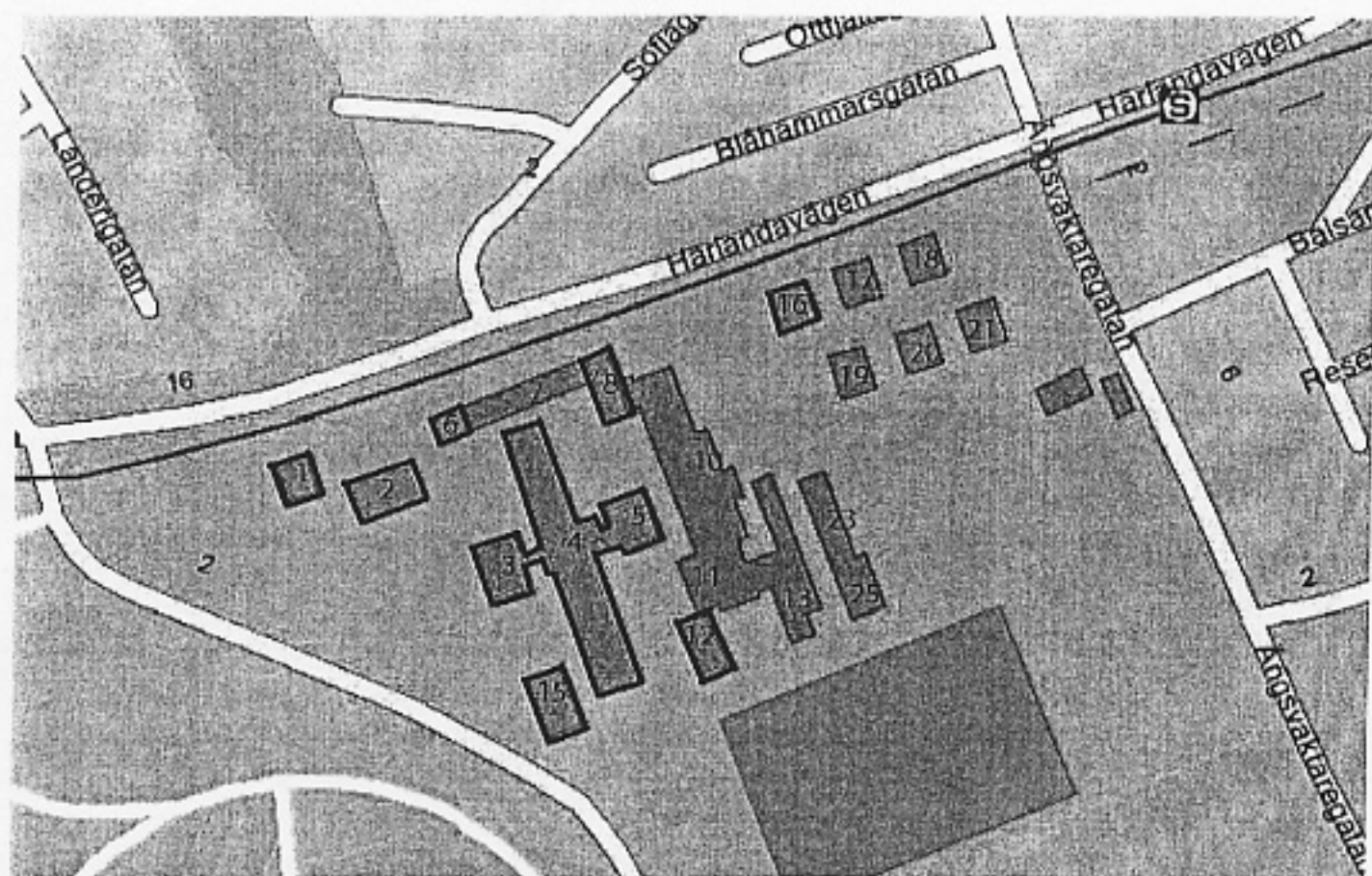
Brf Nyckeln, Härlandavägen 15, 416 72 GÖTEBORG

Kulturmiljöenheten (2 ex)

Byggnadsminnespärmen

Karta över byggnadsminnet Härlanda fängelse

Markerade byggnader omfattas av skyddsbestämmelserna. Bilaga till beslut om ändring av skyddsbestämmelserna, d nr 434-37915-99, daterat 2007-04-10.

Bilaga 5

Skyddsföreskrifter för Härlanda fängelse,
Källtorp 4:15, Göteborgs kommun, Göteborgs
och Bohus län

1. De med nr 1-9 och 12-16 betecknade byggnaderna
får inte rivas, till sitt yttre byggas-om-eller-på
annat sätt förändras.

2. Byggnaderna skall underhållas så att de inte
förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras
med traditionella byggnadsmaterial, färger och
metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska
värdet inte minskar.

Om det av särskilda skäl är nödvändigt att ändra
byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna
skall ansökan om tillstånd enligt 6-7 §§ för-
ordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen
m.m. lämnas in till Riksantikvarieämbetet.

Om fastigheten övergår i enskild ägo skall sådan
ansökan i stället lämnas in till länsstyrelsen.

Riksantikvarieämbetet
Statens historiska museer

Byggnadsavdelningen
Granskningsenheten
1:e antikvarie Jan Karlsson

Datum
1993-06-17
En datum

Referensnr
2490/92
Fr beteckning

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Angående förslag till statligt byggnadsminne samt
förslag till skyddsföreskrifter för Härlanda
fängelse, Källtorp 4:15, Göteborg

./. Härmed anhåller riksantikvarieämbetet om
antagande av bilagt förslag till statligt
byggnadsminne samt förslag till skyddsföre-
skrifter för Härlanda fängelse.

Förutom ovan åberopat förslag bilägger ämbetet
kopia av förvaltande myndighets yttrande,
daterat 1993-01-19, enligt vilket förslaget
godkännes med vissa justeringar.

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET

Margareta Björnstad
Riksantikvarie

Jan Karlsson

POSTADRESS
Box 1405
114 84 Stockholm

BESÖKSADRESS
Storgatan 41

TELEFON
08-7839000

TELEFAX
08-6607184

TELEGRAM
Rikaantikvarie

POSTGIRO
599944

**SKYDDSFÖRESKRIFTER FÖR HÄRLANDAFÄNGELSET I
GÖTEBORG, VÄSTERGÖTLAND (O49).**

HISTORIK

Härlandafängelset är uppfört 1904-07 efter ritningar av hovintendenten Gustaf Lindgren. Efter några år gjordes en tillbyggnad på södra sidan av den bakre förbindelsegången. Åren 1912 och 1925 byggdes sex personalvillor, 1935-36 och 1959 uppfördes två verkstadsbyggnader. Vissa ombyggnadsarbeten utfördes 1923, 1947 och på 1950-talet.

BESKRIVNING

I det statliga byggnadsminnet Härlandafängelset ingår följande byggnader:

Fängelsebyggnaden (1), fyra ursprungliga sidobyggnader (2,3,4,5), Direktörsbostadens huvudbyggnad (6) och flygelbyggnad (7), fyra personalvillor (8,9,12,13), två verkstadsbyggnader (14,15), och fängelsemuren (16). Marken ägs av kommunen.

Härlandafängelset tillhör de stora fängelser som uppfördes efter sekelskiftet. Anläggningen har en slottsliknande karaktär och reser sig på ett monumentalt sätt över den omkringliggande, tämligen låga bebyggelsen och dominerar hela denna del av staden. Fängelsebyggnaden är i 3 1/2 våningar och har en korsformad planlösning med cellängan i nord-sydlig riktning, administrationsdelen i väst och ekonomidelen i öst. Fasaderna är slätputsade med dekorationer i spritputs, gesims, risaliter, fönsteromfattningar och andra dekorativa element. Entrén är en rikt formad kalkstensportal med bland annat hög dubbeltrappa av granit, ursprungligt dörrparti med överljusfönster och inskription. Granitsockeln är nu överputsad. Taket är ett målat plåttak. Fönstren är av varierande typer och ålder, ursprungliga smärutade fönster med järnbågar finns bevarade. I sockelvåningen och bottenvåningen finns de ursprungliga utvändiga gallren kvar.

POSTADRESS

Box 5405

114 84 Stockholm

BESÖKSADRESS

Storgatan 41

TELEFON

08-7819000

TELEFAX

08-6607284

TELEGRAM

Riksantikvarie

POSTGIRO

59994-4

BYGGNADSMINNESKRITERIER

Härlandafängelset är en anläggning med stort kulturhistoriskt värde och en mycket välbevarad representant för de stora fängelser som uppfördes strax efter sekelskiftet. Det är en storslagen anläggning med många olika byggnader inom murarna; den slottsliknande fängelsebyggnaden med korsformig plan och rikt formade fasader och tak samt fyra ursprungliga låga sidobyggnader, utanför murarna den herrgårdsliknande direktörsbostaden och sex villor för lägre personal. Arkitekturen är vad gäller exteriören i stort sätt intakt, men även invändigt finns många synnerligen välbevarade delar, både med avseende på planlösning och inredning.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

1. Byggnaderna får ej rivras eller flyttas, vare sig i sin helhet eller delar därav.
2. Byggnaderna får ej till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder anpassade till byggnadens särart, och i samråd med länsstyrelsen.

Om det av särskilda skäl bedöms vara nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna skall ansökan om tillstånd inges till riksantikvarieämbetet, som enligt Förordningen om statliga byggnadsminnen (SFS 1988:1229) 6-7 § får lämna tillstånd till ändringar i sådant fall.

Remiss angående skyddsföreskrifter och nya statliga byggnadsminnen i E-, F-, O-, P-, R-, S-län inom KBS-V

Byggnadsstyrelsen har tagit del av materialet och tillstyrker att i Västra regionen

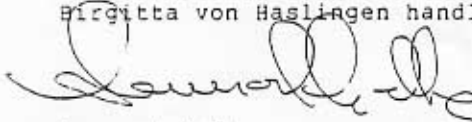
- F 9 Gamla polishuset
- O 9:1 Universitetshuset
- R 10 Veterinärinrättningen i Skara (vissa byggnader)
- R 14 Fängelset i Mariestad

blir nya statliga byggnadsminnen.

Byggnadsstyrelsen godkänner skyddsföreskrifternas utformning både för härovan nämnda nya samt följande befintliga statliga byggnadsminnen: E 1, E 10, E 11, E 12, E 339, F 1, F 3, O 1, P 1, R 1, R 17, S 6 med bifogade ändringar och tillägg.

O 9:2,3,4,5, 21 i Landala som tidigare nyttjats av institutioner inom Universitetet står delvis tomma och planering för ny användning pågår. Det är ologiskt att vissa av husen i radhuslängan ges hårda restriktioner medan andra i privat ägo ej berörs av några invändiga restriktioner. Högskolan kommer att tillskriva ämbetet i ärendet. Byggnadsstyrelsen föreslår därför att skyddet begränsas till exteriörerna. 049 Härlanda fängelse ligger på kommunal mark och kriminalvårdsanstalten kommer att avvecklas 94-07-01. Med anledning härav anser Byggnadsstyrelsen att skyddet bör begränsas till exteriörerna av byggnaderna 1-9, 12-16.

I ärendets handläggning har deltagit byggnadsdirektören för Västra regionen Frans Kodeda, planeringsdirektören Thomas Norrell, tekniska enhetens chef Stefan sandesten och Birgitta von Haslingen handläggare.

Lennart Kolte
Teknische direktören

SKYDDSFÖRESKRIFTER FÖR HÄRLANDAFÄNGELSET I
GÖTEBORG, VÄSTERGÖTLAND (O49).

HISTORIK

Härlandafängelset är uppfört 1904-07 efter ritningar av hovintendenten Gustaf Lindgren. Efter några år gjordes en tillbyggnad på södra sidan av den bakre förbindelsegången. Åren 1912 och 1925 byggdes sex personalvillor, 1935-36 och 1959 uppfördes två verkstadsbyggnader. Vissa ombyggnadsarbeten utfördes 1923, 1947 och på 1950-talet.

BESKRIVNING

I det statliga byggnadsminnet Härlandafängelset ingår följande byggnader:

Fängelsebyggnaden (1), fyra ursprungliga sidobyggnader (2,3,4,5), Direktörsbostadens huvudbyggnad (6) och flygelbyggnad (7), sex personalvillor (8,9,10,11,12,13), två verkstadsbyggnader (14,15), och fängelsemuren (16).

Härlandafängelset tillhör de stora fängelser som uppfördes efter sekelskiftet. Anläggningen har en slottsliknande karaktär och reser sig på ett monumentalt sätt över den omkringliggande, tämligen låga bebyggelsen och dominerar hela denna del av staden. Fängelsebyggnaden är i 3 1/2 våningar och har en korsformad planlösning med cellängan i nord-sydlig riktning, administrationsdelen i väst och ekonomidelen i öst. Fasaderna är slätputsade med dekorationer i spritputs, gesims, risaliter, fönsteromfattningar och andra dekorativa element. Entrén är en rikt formad kalkstensportal med bland annat hög dubbeltrappa av granit, ursprungligt dörrparti med överljusfönster och inskription. Granitsockel är nu överputsad. Taket är ett målat plåttak. Fönstren är av varierande typer och ålder, ursprungliga smårutade fönster med järnbågar finns bevarade. I sockelvåningen och bottenvåningen finns de ursprungliga utvändiga gallren kvar.

POSTADRESS	BESOKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	TELEGRAM	POSTGIRO
Bok 5405 114 84 Stockholm	Storgatan 41	08-7839000	08-6607154	Riksantikvare	749944

BYGGNADSMINNESKRITERIER

Härlandafängelset är en anläggning med stort kultuhistoriskt värde och en mycket välbevarad representant för de stora fängelser som uppfördes strax efter sekelskiftet. Det är en storslagen anläggning med många olika byggnader- inom murarna den slottsliknande fängelsebyggnaden med korsformig plan och rikt formade fasader och tak samt fyra ursprungliga låga sidobyggnader, utanför murarna den herrgårdsliknande direktörsbostaden och sex villor för lägre personal. Arkitekturen är vad gäller exteriören i stort sätt intakt, men även invändigt finns många synnerligen välbevarade delar, både med avseende på planlösning och inredning.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

1. Byggnaderna får ej rivras eller flyttas, vare sig i sin helhet eller delar därav.
2. Byggnaderna får ej till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.
3. ~~Ingrepp får ej göras i byggnadernas stomme.~~
4. Planlösningen i byggnaderna får ej förändras.
5. Ändringar eller ingrepp i den äldre fasta inredningen får ej göras i byggnaderna. Till fast inredning hör bl a dörrblad, fönster, galler, foder, trapporoch golv.
6. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder anpassade till byggnadens särart, och i samråd med länsstyrelsen.
7. Fängelseområdet får inte ytterligare bebyggas.
8. Fängelseområdet skall hållas i ett sådant skick att miljöns utseende och karaktär inte förverkas.

Om det av särskilda skäl bedöms vara nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skydds-föreskrifterna skall ansökan om tillstånd inges till riksantikvarieämbetet, som enligt Förordningen om statliga byggnadsminnen (SFS 1988:1229) 6-7 § får lämna tillstånd till ändringar i sådant fall.